

מדד מלחמה ושלום מאי 2010 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

השבועות האחרונים עמדו בסימן מערכת היחסים המתוחה בין ישראל לבין מדינות רבות בעולם, חלקן עוינות משנים וחלקן ידידותיות, פחות או יותר. זאת אמנם ספציפית בעקבות אירועי המשט, אך גם על רקע רחב יותר של ביקורת מתחזקת והולכת על מדיניותה בכל הנוגע לכיבוש ולסכסוך הישראלי-פלסטיני. על רקע המתקפה בזירת דעת הקהל הבינלאומית, והביקורת על התנהלות מקבלי ההחלטות במדינה, הרי שמבית, הייתה התוצאה גאות בסממני פטריוטיזם, כאשר ההתרשמות השטחית היא כי הציבור היהודי מאוחד בתפיסה ש"העולם כולו נגדנו". את הממד האחרון ניסינו לבדוק בסקר הנוכחי, והמסקנה היא כי למעשה, הציבור היהודי ברובו אמנם תומך במדיניות של יד קשה כלפי הפלסטינים, אך בה בעת חלקים לא מבוטלים בו מודעים - יותר משנראה במבט ראשון - לקיומו של קשר בין התנהלותה של ישראל לבין דימויה המתדרדר בדעת הקהל הבינלאומית.

שאלנו: "יש הטוענים כי למרות הביקורת הבינלאומית, ישראל צריכה להמשיך במצור על עזה ולאפשר להעביר לשם רק את המצרכים החיוניים ביותר לקיום, וזאת כדי להקשות על שלטון החמאס ולמנוע מתקפות משם על ישראל. אחרים טוענים כי המחיר שישראל משלמת בדעת הקהל העולמית בגלל המצור הוא גבוה יותר מאשר הסיכונים שבהסרתו. עם איזו דעה אתה מסכים יותר?" רוב מכריע בציבור היהודי - 78% - צידדו בטענה הראשונה, שהושמעה בעבר שוב ושוב על ידי מקבלי ההחלטות, שיש להמשיך במצור כדי להקשות על החמאס ולמנוע מתקפות. רק מיעוט - 17% - סברו כי המחיר במונחים של דעת הקהל הבינלאומית הוא גבוה מדי (יש לשים לב כי הסקר נערך לפני הכרזתו של ראש הממשלה נתניהו על ביטול ההגבלות שהטילה ישראל בעבר על הכנסת הסחורות לעזה). בציבור הערבי התמונה ממש הפוכה: רק מיעוט - 23% - הסכימו עם הטענה הראשונה, הבטחונית, ואילו הרוב המכריע - 71% - הסכימו עם הטענה כי המחיר של המצור במונחי הדימוי הבינלאומי של ישראל הוא יקר מדי.

פילוח של תשובות הציבור היהודי לשאלה זו על-פי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה בקרב מצביעי כל המפלגות כי יש רוב מוחלט למצדדים בטענה הראשונה, למעט בקרב מצביעי מרצ, שם יש רוב (81%) למצדדים בטענה השנייה.

פילוח התשובות על פי מידת האמונה או אי האמונה באפשרות כי משא ומתן עם הרשות הפלסטינית יביא בסופו של דבר לשלום, העלה כי בשתי הקבוצות, המאמינים והלא מאמינים, יש רוב למצדדים בהמשך המצור על עזה, אבל בשיעורים שונים: 62% בקרב מי שמאמינים באפשרות של שלום כתוצאה מניהול מו"מ לעומת 83% בקרב מי שאינם מאמינים בכך.

פילוח של התשובות לשאלה זו על פי הגדרה עצמית כחילוני, מסורתי, דתי או חרדי מעלה כי גם כאן יש בכל הקבוצות רוב למצדדים בדעה הראשונה, ואף על פי כן, הרוב נמצא בקשר ישר למידת הדתיות ועולה עם העלייה בשמירת המצוות: 70% בקרב החילונים, 81% בקרב המסורתיים, 90% בקרב הדתיים ו-93.5% בקרב החרדים.

הוספנו ושאלנו: "לאחרונה חל ערעור במעמדה של ישראל בקהילה הבינלאומית, וגוברים הקולות שאפילו מערערים על עצם זכות קיומה. האם אתה סבור שיש או אין קשר בין המגמה הזו לבין המדיניות של ממשל ישראל הנוכחית?" כאן התמונה יותר מאוזנת, או במילים אחרות, הציבור יהודי חצוי באמצע: 48% חושבים שאין כל קשר בין מדיניותה של ישראל לבין ההתדרדרות במעמדה

הבינלאומי. ואולם בדיוק כשיעור הזה – 48% - סבורים כי יש קשר מסוים או אפילו חזק בין מגמת ההתדרדרות בדעת הקהל העולמית לבין מדיניותה של ישראל. בציבור הערבי התמונה יותר חד משמעית: 30% בלבד טוענים להיעדר קשר ואילו 69% רואים קשר מסוים או חזק בין מדיניות ישראל למעמדה הבינלאומי.

פילוח של התשובות בציבור היהודי לשאלה זו על-פי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה כי בקרב מצביעי רוב המפלגות יש רוב לטוענים לחוסר קשר, אבל בקרב מצביעי קדימה, עבודה, חד"ש ומרצ מיעוט בגודל משתנה (בהתאמה: 37%, 39%, 44%, 9%) סבורים כך ואילו הרוב כאן טוענים לקשר מסוים או חזק.

פילוח התשובות לשאלה על פי מידת האמונה או אי האמונה באפשרות כי משא ומתן עם הרשות הפלסטינית יביא בסופו של דבר לשלום, העלה כי בקרב מי שמאמינים באפשרות לשלום רק מיעוט - 32% - סבורים שאין קשר בין מדיניותה של ישראל לבין מעמדה הבינלאומי המתדרדר, לעומת רוב של 55% בקרב מי שאינם מאמינים באפשרות לשלום ואינם רואים קשר כלשהו בין המדיניות לדימוי וסבורים כי מה שישראל לא תעשה, יוטל ספק בזכות קיומה.

גם בשאלה זו התגלה קשר ישר בין ההגדרה העצמית בנוגע למידת הדתיות לדעה האם יש או אין קשר בין מדיניותה של ישראל לדימויה בעולם: שעה שבקרב החרדים והדתיים יש רוב הסבור כי אין קשר וכי העולם נגדנו כך או כך (71% ו 59% בהתאמה) הרי שבקרב המסורתיים והחילוניים מיעוט, הגם שגדול מחזיק בתפיסה זו (49%-ו 42% בהתאמה). ממצאים אלה חוזרים ומאשרים את הקשר ההדוק שמצאנו במהלך השנים בין מידת הדתיות לבין מידת הקשיחות בנושאי מדיניות החוץ והביטחון של ישראל.

מדד משא ומתן:

מדגם יהודי: 46.0; מדגם כללי: 46.3

מדד המלחמה והשלום נכתב ע"י פרופ' תמר הרמן ופרופ' אפרים יער בחסות "תוכנית אוונס ליישוב סכסוכים וגישור" באוניברסיטת תל-אביב והמכון הישראלי לדמוקרטיה. את הראיונות הטלפוניים ביצע מכון דחף ב-7-8-9 ביוני 2010, והם כללו 603 מראיינים/ות, המייצגים את האוכלוסייה הבוגרת בארץ (לרבות יש"ע והקיבוצים). טעות הדגימה למדגם בגודל זה היא כ-4.5%